

דוגמאות מתצוגת גנים
בתערוכת צ'לסי 2008
מוכיחות, שגן קטן יכול
להכיל את האיכויות של גן
גדול בהיבט הקישוטי
והשימושי כאחד

רעיונות גדולים לגנים קטנים

כתבה וצילמה: הדס צוק - אגרונומית ומתכננת נופ

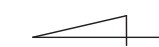
גן מוצלח הוא חלל מעוצב ומלא השראה, המשרת את בני המשפחה מרבית ימות השנה. הגן הוא חדר מגורים חיצוני, שנועד להתרגעות ומנוחה, לאכילה ואירוח, למשחק וקריאה, ללימוד ועבודה, לשהייה בסביבה ירוקה ובריאה יותר. מרבית שטחי הגינון הפרטיים הם קטנים, ולרוב כוללים גן קדמי, שבין הרחוב ודלת הכניסה וגן אחורי, פרטי יותר, אליו יוצאים מאזור המגורים.

הדרישות מגן הן רבות ומגוונות מתוך שאיפה להתאימו לצרכי כל בני המשפחה. נשתדל ליצור בו תחושת פרטיות וניתוק מהסביבה, שהייה נוחה, צל, צמחייה עשירה, עניין כל השנה, מקומות משחק ואף צמחי מאכל. אנו רוצים גן ייצוגי אך נוח לאחזקה.

בתכנון גן בשטח מוגבל נשתמש בכל החלל העומד לרשותנו. ניצור חדר שקירותיו הם הצמחים ותקרתו היא השמיים. חלל הגן, כמו גם חלל המגורים, ייראו גדולים יותר ותהיה בהם תחושה של מרחב גדול, כאשר יהיה ביניהם קשר פיזי וסגנוני והם יזרמו וישתלבו זה בזה.

חלוקת הגן לאזורים ולחללי משנה, מאפשרת לו להכיל פעילויות שונות, ויוצרת אשליה של גן גדול יותר. לדוגמה, מפלס, שמופרד במדרגה מאזור הישיבה המרכזי, יוצר אזור נוסף. גן שקוע מאפשר מבט על, ומראה מושך ממפלס עליון. שהייה בו מקנה תחושת של פרטיות וניתוק מהסביבה. ירידה מדורגת לחלקו השקוע של הגן מאפשרת ישיבה גם בין המפלסים. הפרדה של אזור יכולה להתבצע בעזרת תעלת מים צרה עם מזרקה, או מחיצה דקורטיבית אוורירית, כדי לא לחסום בצורה מוחלטת את המבטים. קול זרימה של מים מנטרל את רעשי הסביבה, ומגביר את האינטימיות.

קירות גבוהים, שתוחמים את הגן, ישמשו כמשען לצמחים מטפסים, כרקע לצמחייה או כאלמנט אנכי קישוטי. אמנם, קירות גבוהים מספקים הגנה ופרטיות, אך די בחשיפה של קטעי נוף והרחבת המבטים אל מחוץ לגן, כדי ליצור שינוי דרמטי בתחושה. צמחייה היקפית, שמתמזגת עם צמחייה רחוקה, או מחצר סמוכה, יוצרת אשליה של מרחב גדול יותר, מאחר שבגולות הגן האמיתיים מוסתרים.

[4]

[2]

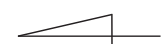
תחושת מרחב בגן קטן תיווצר בעיקר בעזרת שימוש מושכל בצורה, גודל, מרקם וצבע של מרכיבי הגן

גידול צמחים על קירות אנכיים מאפשר הגדלה של שטחים פנויים בחלל קטן, מבלי לוותר על תרומתה של צמחייה ירוקה לאיכות האוויר ולאסתטיקה. במצע מיוחד ובמשטר השקיה מתאים שותלים בחלק העליון של הקיר צמחים עם דרישות מים נמוכות, וצמחים אוהבי לחות נשתלים בחלק התחתון. קירות תומכים יכולים לשמש גם כנקודת מוקד קישוטית בגן או לישיבה. קיר תומך גבוה אפשר לעדן בעזרת צמחייה משתפלת, ואם רוצים שייראה נמוך יותר, ניתן לשלב בתוכו ספסל ליצירת קו אופקי ארוך. ניתן לבנות קירות תומכים מדורגים, ולשתול ביניהם לקבלת קיר עם צמחייה שופעת.

בגן קטן מתאים שימוש בקווים אלכסוניים להארכת המבטים, וליצירת תחושה של מרחב. משטח הישיבה וכן ערוגות הצמחים יהיו בקו אלכסוני ביחס לגבולות הגן. קווים אופקיים ארוכים, שמתקבלים משיחייה נמוכה, ספסלים או קירות תומכים נמוכים, מוליכים את העין לרוחב החלל, ויוצרים אף הם תחושה של מרחב גדול. קווים אנכיים, כמו עצים, קירות או פרגולות, הם נקודות עניין בגן, שנותנים תחושה של סגירות ואינטימיות.

צמחים גדולים מידי מקטינים את החלל, ובאים על חשבון המגוון הצמחי. יש לזכור, שמרווחי השתילה בין הצמחים נקבעים לפי גודלם הסופי, ורצוי להימנע מעומס יתר של צמחים ומשימוש בצמחים, שממדיהם הסופיים אינם מתאימים לקנה המידה של החצר.

לצמחים בעלי עלים גדולים או מחוספסים יש מרקם גס לעומת עלים קטנים וחלקים, שהם בעלי מרקם עדין. ככלל, בחלל קטן עדיף שימוש בחומרים בעלי מרקם עדין ובינוני. שילוב של צמחים בצורות שונות ובמרקמים שונים של עלווה יוצר ערוגה מעניינת כל השנה, ללא תלות בפריחה. ליצירת אשליה ויזואלית של עומק ניתן למקם בקדמת הגן צמחים גדולים ובמרקם גס יחסית, בעוד שבחלק המרוחק לחזור על צורות דומות בקנה מידה קטן יותר ובמרקמים עדינים.

[3]

[6]

[5]

[7]

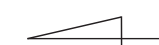
בגן קטן מתאים שימוש בקווים אלכסוניים להארכת המבטים וליצירת תחושה של מרחב

קיר לבן ובוהק מבליט את הצמחייה שלפניו, אבל מדגיש את גבולות הגן, דבר שאינו רצוי בחלל קטן. לפיכך, כאשר הצמחייה שתולה על רקע קיר כהה, כמו שחור, חום או סגול, מתוסף מימד של עומק ותחושת מרחב. ליצירת עומק ניתן גם להשתמש בצבעים חמים (אדום, כתום וצהוב) בקרבת הבית, ואילו בצבעים קרים (כחול, סגול וורוד) בקצה המרוחק של קו המבט.

הגן "A Welcome Sight" של המעצב אדם פרוסט זכה במקום ראשון בקטגוריית הגינות העירוניות. זהו גן קדמי, שנועד לקדם בברכה את בעלי הבית ואורחיהם, ולאפשר שהייה בו בתחושת פרטיות, למרות שהוא פונה לרחוב. הפרטיות מושגת בזכות המים הזורמים והצמחייה העשירה, שמנתקים מהסביבה במראה ובשמע. הגן מקשט את חזית הבית, ואף תורם למראה הרחוב ולרווחת דייריו. הגן פשוט ובעל קווים ישרים, אבל עשיר במגוון החומרים, בקול ובתנועה.

הגן "Tempest in a Teapot" הוא גן שקוע במרתף לצמחים אוהבי צל ולחות. מעצב הגן הפך פינה שולית בחצר לפינת חמד: בנקודה הנמוכה באזור המרתף, בה מתנקזים מי הגשמים לתוך מיכל אגירה, ניצב גוף מים, שמייצר תנועה, וסביבו ערוגה של שרכים. הצפייה אל הגן השקוע היא במושבים מדורגים משולבים בצמחייה.

הגן "Green Living" נועד להביא פיסת טבע אל העיר. כדי להגדיל את השטח הפנוי, הצמחייה "טיפסה על הקירות"... השתילה התבצעה בטכנולוגיה מיוחדת על גבי הקירות ההיקפיים, וכן על גג הפרגולה. קיום מגוון מינים רב בגן חשוב בהיבט האקולוגי של יצירת בית גידול גם לבעלי-חיים מועילים, כמו מאביקים וטורפי מזיקים.

[8]

[10]

[9]

צמחים גדולים מידי מקטינים את החלל, ובאים על חשבון המגוון הצמחי

הגן "The Pemberton Greenish Recess Garden" נבנה בהשראת סגנונו של האדריכל פרנק לוייד-רייט, ומבוסס על גיאומטריה של קוביות. הקירות המפוסלים יוצרים עומק, ומשליכים בתוכם את עצי הגן. נקודת המוקד נמצאת בנקודה הנמוכה שבמרכז הגן - בריכת מים מוארת בתאורת לדים. ספסלי הישיבה הם חלק מאדניות האבן, שתוחמות את הצמחייה ההיקפית. צמחיה עשבונית קישוטית ממשפחת הדגניים וצמחים רב-שנתיים פורחים נשתלו במעורב להעשרת מרקמי העלווה ולתוספת עונתית של צבעי פריחה.

גן "The L K Bennett Garden" משלב עיצוב עכשווי נועז עם רכות של צמחייה עשירה, שמקנה לו מראה של גן כפרי. הגן נועד למנוחה ולאירוח בקנה מידה קטן. אזור הישיבה תחום מצד אחד במערכת של קירות תומכים מדורגים מאבן אפורה, ומצד שני על-ידי מחיצה מפוסלת, עשויה מיתרי מתכת, שבסיסה קבוע בתוך אלמנט מים. הצבע השולט של המרכיבים הבנויים הוא אפור, לכן, כאשר הקיר התומך התחתון הוא בצבע אדום, ובו קו אופקי ארוך של מדף עץ לישיבה, מתקבלת נקודת מוקד מפתיעה ומקסימה. ■

קישור לתערוכה המלכותית האנגלית להורטיקולטורה - www.bvd.co.il